

12 Seimo narių kreipėsi į teismą, įvertinę aplinkos ministro Simono Gentvilo ketinimus dvigubai apmokestinti gyventojus. Kreipimasi rengusi Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos šešėlinė aplinkos ministrė Ligita Girskienė sako, jog toks ministro sprendimas yra nesąžiningas.

„Už atliekų, kurios susidaro dėl tam tikrų produktų naudojimo, sutvarkymą turi mokėti pirminis atliekų darytojas, t.y. pakuotę gaminanti ar importuojanti organizacija. Taškas. Jokių diskusijų. Už pakuotės sutvarkymą vartotojai sumoka pirkdami prekę, todėl versti juos mokėti už pakuotės sutvarkymą antrą kartą yra nesąžininga. Matydama aplinkos ministro Simono Gentvilo nesąžiningus ir galbūt neteisėtus veiksmus įsakymu keičiant įstatymų nuostatas, kreipiausi į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisimą“, – sako L. Girskienė.

Atliekų tvarkymo srityje taikomas principas „teršėjas moka“. Tai reiškia, kad atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant išlaidas, patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas, gamintojas ar importuotojas. Būtent pakuočių gamintojai ir importuotojai yra atsakingi už vidaus rinkai teikiamų gaminių ir pakuočių poveikį aplinkai per visą būvio ciklą nuo gamybos iki saugaus atliekų sutvarkymo, įskaitant surinkimo, vežimo, perdirbimo, naudojimo ir šalinimo sistemos organizavimą ir finansavimą. Aplinkos ministrui Simonui Gentvilui ir jo komandai šios įstatymo nuostatos turi būti žinomos. Tačiau ministras nusprendė pelnyti pakuočių tvarkytojų palankumą savo įsakymu pakeisdamas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo, Lietuvos Respublikos savivaldos įstatymo ir Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas taip, kad pakuočių importuotojams ir tvarkytojams išlaidos už šios prievolės vykdymą sumažėtų net 10 procentų.

2022 m. balandžio 29 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-123 „Dėl Pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugos teikimo būtinųjų reikalavimų ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarties būtinųjų sąlygų patvirtinimo“, kuriuo nustatoma, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. 90 proc. pakuočių tvarkymo, surinkimo ir pan. paslaugų išlaidų finansuojama pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijas turinčių gamintojų ir importuotojų organizacijų lėšomis ir 10 proc. šių paslaugų išlaidų finansuojama komunalinių atliekų turėtojų sumokėtų vietinių rinkliavų ar kitų įmokų už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą lėšomis.

Minėtos įsakymo nuostatos priimtose ne tik neturint įgaliojimų, savavališkai pernelyg išplečiant aplinkos ministro kompetenciją, bet ir neturint teisės nustatyti pareigą savivaldybėms mokėti 10 proc. išlaidų, susidarančių dėl pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo. Pažymėtina, kad poįstatyminiu teisės aktu negali būti keičiamos

įstatymo nuostatos. Manytina, kad aplinkos ministro įsakymas yra neteisėtas, nes prieštarauja Konstitucinio Teismo nutarimams, Teisėkūros pagrindų įstatymui, Viešojo administravimo įstatymui, Vietos savivaldos įstatymui, Atliekų tvarkymo įstatymui, Rinkliavų įstatymui.

Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs (2006-03-14, 2009-06-22 nutarimai), kad konstitucinis teisinės valstybės principas neleidžia poįstatyminiu teisės aktu reguliuoti santykių, kurie turi būti reguliuojami tik įstatymu, taip pat poįstatyminiais teisės aktais nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuoju įstatyme, nebūtų grindžiamas įstatymais. Taigi, žemesnės galios teisės akte draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktu. Poįstatyminio norminio teisės akto paskirtis yra konkretinti bei aiškinti įstatymo nuostatas, taip pat nurodyti įstatymų normų taikymo tvarkų konkrečiose situacijose. Todėl aplinkos ministras, priimdamas žemesnės galios teisės aktą, įsakymą dėl 2021-06-17 Lietuvos Respublikos Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr.IX-517 2,4, 4(2), 7, 10, 11(2) straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo, negali pakeisti aukštesnės galios teisės aktų (įstatymų. Vyriausybės nutarimų).

Pareiškimu Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui prašoma ištirti, ar minėtas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintam įstatymo viršenybės bei 3 straipsnio 8 punkte įtvirtintam nepiktnaudžiavimo valdžia principams, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje, Europos parlamento ir tarybos 2004/35/EB direktyvoje įtvirtintam „teršėjas moka“ principui, Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 37 punktui, Rinkliavų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 8 punktui, Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktui.

